

Ljudmassage hjälpte fransk storstjärna

Gérard Depardieu besegrade sin stamning och scenskräck i doktor Tomatis ljudklinik

Om den märklige franske läkaren Alfred Tomatis, och hans metod att massera örats muskler med ljud, berättade vi på gårdagens Insida. Hos honom fick Gérard Depardieu hjälp att bli av med psykiska blockeringar, som kunde hållit honom borta från strålkastarljuset.

Av LENA ANDERSSON

■ PARIS. Doktor Tomatis minns mycket väl den unge Depardieu, en blyg yngling i 17-årsåldern som inte gärna ville prata eftersom han stamade så kraftigt. Inte heller kunde han lära sig rollerna eftersom minnet inte fungerade som det borde.

Men hans konstnärliga kraft var väldig, och om han inte fått möjligheten att uttrycka sig kunde han ha tagit livet av sig. I dag har Depardieu ett fenomenalt minne och är utomordentligt intelligent. Just nu spelar han film på dagarna, teater på kvällarna och förbereder samtidigt sin nästa film. Jag ser honom då och då, han går ju här som barn i huset.

Det är med tydlig värme Alfred Tomatis talar om patienten som mot alla odds blev fransk films stora stjärna, och nu spelar allt från komedi till de stora klassikerna med samma briljans. Gérard Depardieu växte upp i en arbetarfamilj i en liten stad ett stycke söder om Paris. Fadern var en enstöring, som sällan talade med barnen eller med hustrun och knappt kunde skriva sitt namn. Inom

Duktig patient. Gérard Depardieus behandling hos dr Tomatis var långvarig men gav resultat. När han så småningom kunde återuppta sin teaterutbildning hade han ett nästan fotografiskt minne och ett perfekt musiköra. Bilden ur filmen "1900"

den stora syskonskaran meddelade man sig med ljud eller grymtningar, ungefär som i serierna. Det har skådespelaren själv berättat för den amerikanske journalisten Paul Chutkow i boken "Depardieu" (Belfond). Uppväxtförhållandena och den misslyckade skolgången gjorde att han länge betraktade sig som utan chanser i livet.

Det som förändrade allt var att han råkade titta in på en av Paris bästa scenskolor för att besöka en barndomskamrat. Där pågick en improvisationsövning och plötsligt kallade läraren på Gérard, ber honom gå upp på scenen. Han ställer sig rakt upp och ner framme vid rampen och bara storskrattar så smittande att han får hela klassen med sig. Den erfarna läraren förstår att han har en naturbegåvning framför sig och Depar-

dieu får erbjudandet att bli griselev, ett erbjudande han antar efter viss tvekan. En annan scenlärare skickar honom småningom till doktor Tomatis för behandling då det blivit uppenbart att språk- och minnesproblemen sätter krokben för talangen.

Röststyrkan mäts

Fylld av tvivel går Depardieu till Centre Tomatis för att genomgå en serie test av hörseln och av kranietets förmåga att återkasta ljud. Höger öra jämförs med vänster, och praktiska övningar får visa hur starkt höger- eller vänsterhänt han är. Slutligen låter man honom prata i en mikrofon för att mäta styrkan och omfånget av hans röst.

När testen är klara gör doktor Tomatis en "hörselkurva", det vill säga en grafisk bild över hur Depardieus

öron fungerar. Den visar att höger öra är i dåligt skick. Doktorn kan också konstatera att problemen har känslomässig grund, plus att blockeringarna påverkar minnet och koncentrationsförmågan.

Under de följande två veckorna får Depardieu lyssna till musik, huvudsakligen Mozart, två timmar dagligen. Men Mozart låter inte som han brukar eftersom ljudbandet utformats för att passa Depardieus öron. Först släpper "det elektroniska örat" bara fram svaga rytmiska ljud som plötsligt övergår i en ljuvlig konsert, för att återigen växla tillbaka till oljudet. Efter bara några dagars behandling märker Depardieu att han sover bättre, äter bättre och talar bättre.

En av doktor Tomatis upptäckter, som emellertid fort-

farande ifrågasätts, är att rösterna bara kan återge de toner som örat uppfattar. Att röstens omfång alltså är mer beroende av örat än av struphuvudet.

Alfred Tomatis hade tidigt i livet bestämt sig för att bli läkare och forskare. Själv menar han att det hänger ihop med att han föddes för tidigt, bara 0,5 månader gammal, och knappt 2,5 kilo tung. Barnmorskan dömdde ut honom och lade honom i en korg, men farmmodern fiskade upp honom och blåste liv i den dödförklarade babyen. Inte underligt att han länge studerat och skrivit flera böcker om fosterrivets fysik och psykologi. Länge ansågs han säregen när han så starkt framhövde ett festers många tidiga förmågor. Här har han blivit bekräftad av senare tiders forskning.

Pappan var operasångare och reste runt bland Frankrikes operascener, ofta med den unge Alfred i släptåg. Dåtids stora sångare och deras problem lärde pojken självklart känna, många av dem blev med tiden hans patienter.

Han fick också under andra världskriget, som medicinstuderande, ta hand om soldater med hörselskador och han började ana att en skadad hörsel påverkar både intellektets och kroppens funktioner. Skulle kanske exempelvis röstproblem behandlas via örat? Han framställde det första "elektroniska örat" och utarbetade den grafiska hörselkurvan.

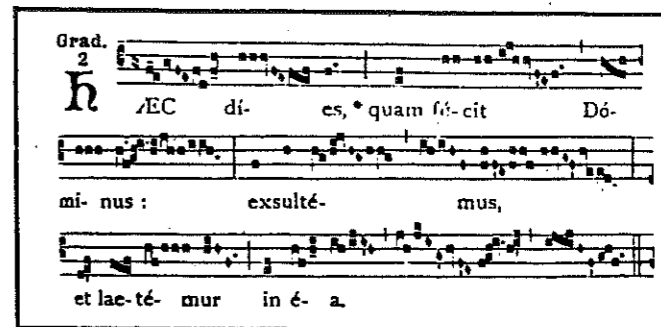
Energi från örat

Tomatis och hans medarbetare menar att ur den kurvan kan, med precision, utläsas hur patientens liv utvecklats. De kan utrona såväl fysiska som psykiska sjukdomar och situera dem i tiden. Deras teori säger att örat förser hjärnan och nervsystemet med energi enligt ett givet mönster; att vissa ljud stimulerar kroppens extremiteter medan andra bearbetar kroppens inre.

Är exempelvis förmågan att ta emot skarpa ljud ned-satt kan det leda till läs- och talsvårigheter, plus problem med minnet.

Den dagliga ljudmassagen med "elektroniska örat" öppnar örat för ett förnyat lyssnande på de blockerade nivåerna, och hjärnan och nervsystemet får återigen tillgång till energiflödet. När detta fungerar väl följer av sig självt en förbättring av allsköns kroppsliga och själsliga problem.

Vad gäller Gérard Depardi-

Ljudmassage. Depardieu behövde lyssna mycket på gregoriansk musik som rör sig på djupa - eller "faderliga" - ljudnivåer.

eu såg doktor Tomatis att dennes högeröra inte kunde filtrera ljud. I stället sändes alltför mycket information till hjärnan och centrala nervsystemet, som översvämmades av intryck och inte fick en chans att sortera och skapa mening i det som hördes.

Doktor Tomatis menar att många tidiga störningar hos ett barn kan förklaras av att när mammans eller pappans röst är obehaglig, oförstående eller hotfull så börjar barnet stänga av sin hörsel för just den nivån.

Mindre sömnbehov

När någon är under behandling på Centre Tomatis blir hon eller han ombedd att undvika att ägna sig åt intellektuella aktiviteter. Däremot får de gärna rita och måla under seanserna. Många blir extremt trötta i inledningskedet, de uppmanas då att sova så mycket de kan. Småningom stabiliseras sömnen, i Depardieus fall blev den snabbt både djupare och kortare; han har numera inte behov av mer än fyra fem timmar per dygn.

Men hans behandling var långvarigare än de genom-

snittliga. Bland annat ombads han läsa in texter för att lära känna sin egen röst, och han behövde lyssna mycket till gregoriansk musik - som rör sig på de djupa eller "faderliga" ljudnivåerna.

När han småningom kunde återuppta sin teaterutbildning hade han ett nästan fotografiskt minne och ett perfekt musiköra.

Doktor Tomatis är övertygad om att Depardieus barndomstrauman samtidigt varit berikande för hans inlevelseförmåga och att de skärpt hans intellekt.

- Hans stora artisteri ligger i hans inkänningsförmåga.

Depardieu fick också rådet att läsa sina rolläxor högt. Det var en metod Alfred Tomatis själv provade ut när det under några år gick dåligt för honom i skolan. Något han snabbt tog igen. Och när han slutgiltigt bestämt sig för att bli forskare satte han i gång att samtidigt studera medicin, och matematik, och fysik, och biokemi... Fortfarande håller han nästan samma arbetstakt.

- När jag inte arbetar känner jag mig föräldralös, förlorar doktor Tomatis. □